

รายงานการวิจัย เรื่อง

การดูแลผู้ป่วยจิตเวชของครอบครัวตามวิถีพุทธ

(Family's Caring for Psychiatric Patients Based on Buddhist's Lifeways)

ผศ.ทิพย์ภา เชษฐ์เขาวลิต
รศ.ดร.วันดี สุทธิรัมย์
นายประเสริฐ ไพบูลย์รุ่งโรจน์
นางสาวสุภาพ แสงดี
นางเยาวนาถ สุวดีกษณ์

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

พ.ศ. 2554

ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย ประเภททั่วไป จากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง การดูแลผู้ป่วยจิตเวชของครอบครัวตามวิถีพุทธ

ครอบครัวเป็นปัจจัยสำคัญในการดูแลผู้ป่วยจิตเวช และพบว่าศาสนาเป็นปัจจัยหนึ่งที่ครอบครัวนำมาใช้เป็นทางเลือกหนึ่งในการดูแลผู้ป่วยจิตเวช การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาวิธีการปฏิบัติตามวิถีพุทธของครอบครัว ในการดูแลผู้ป่วยจิตเวช กลุ่มตัวอย่างเป็นครอบครัวของผู้ป่วยจิตเวชที่พาผู้ป่วยมารับบริการที่โรงพยาบาลสวนสราญรมย์ และ โรงพยาบาลจิตเวชสงขลาราชนครินทร์ ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง จากผู้ที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนด จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 270 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ครอบครัวผู้ป่วยจิตเวชที่มีประสบการณ์การใช้หลักศาสนาพุทธในการดูแลผู้ป่วยจิตเวช แบบสอบถามจำแนกการดูแลเป็น 4 ด้าน คือ ทาน ศีล สมาธิ และศรัทธาความเชื่อ ซึ่งแบบสอบถามได้ผ่านการตรวจสอบความตรงด้าน เนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน และหาความเที่ยงของแบบสอบถาม การปฏิบัติตามวิถีพุทธ โดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟาครอนบาคได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.94 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาพบว่า ครอบครัวให้การดูแลผู้ป่วยจิตเวชตามวิถีพุทธอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 2.50, SD = 0.53$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านศีล ($M = 2.83, SD = 0.69$) รองลงมาคือด้านศรัทธาและความเชื่อ ($M = 2.49, SD = 0.54$) ด้านทาน ($M = 2.39, SD = 0.57$) และด้านสมาธิ ($M = 2.29, SD = 0.60$) ตามลำดับ

จากผลการศึกษาครั้งนี้ พยาบาลจิตเวชสามารถนำไปใช้ให้การดูแล สนับสนุนให้มีกิจกรรมที่ส่งเสริมการดูแลตามวิถีพุทธเพิ่มขึ้น ทั้งขณะอยู่ในโรงพยาบาลและที่บ้าน โดยการให้ผู้ป่วยได้มีโอกาสปฏิบัติตามวิถีพุทธ ตามความศรัทธา เช่น การสวดมนต์ การฟังเทศน์ และการทำบุญ

Abstract

Title: Family's Caring for Psychiatric Patients Based on Buddhist's Lifeways

Family is an one important factor in caring for psychiatric patients. It has been found that religious is mentioned as one alternative method frequently used by family. This research aimed to study family's caring for psychiatric patients based on Buddhist's lifeways. Subjects, using purposive sampling, included 270 family members of psychiatric patients. The instrument consisted of demographic data form and family's caring based on Buddhist's lifeways, developed by researcher based on the in-depth interviews with family members who have experiences using Buddhist principle in caring for psychiatric patients. The questionnaire consisted of 4 subscales: Tan, Silp, Meditation, as well as Faith and belief. The instrument was verified by five experts and tested for reliability, yielded the Cronbach's alpha coefficient as .94. Data were analyzed using descriptive statistics as frequency, percentage, mean, and standard deviation.

The results showed that family's caring based on Buddhist's lifeways was at a moderate level ($M=2.50$, $SD=0.53$). Considering each subscale, Silp had the highest mean score ($M=2.83$, $SD=0.69$), followed by faith and belief ($M=2.49$, $SD=0.54$), tan ($M=2.39$, $SD=0.57$), and meditation ($M=2.29$, $SD=0.60$).

From the results, psychiatric nurses should apply this knowledge in practice by supporting or enhancing Buddhist-based care both in the hospital and at home. Patients should be allowed to perform activities based on Buddhist ways and their faith such as chanting, listening to sermon, making merits, etc.